

Neprávem tudíž vytýká dovolatel příslušnému předpokladu odvolacího soudu rozpor se spisy po rozumu čís. 3 Šu 503 c. ř. s. Neobstojí ani výtká nesprávného posouzení právního (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Nejvyšší soud plenárním usnesením ze dne 21. října 1924, čís. pres. 641/24 (sb. n. s. čís. 4277) vyslovil a odůvodnil, že ustanovení článku III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nedotýká se vyrovnání, jež před jeho účinností byla již právoplatně potvrzena. Z toho plyne úsudkem z opaku, že se ustanovení tohoto článku vztahují na vyrovnání, jež před jeho účinností právoplatně potvrzena nebyla. V případě, o který jde, bylo vyrovnání ze dne 5. března 1923 potvrzeno usnesením krajského soudu ze dne 8. května 1923, právní moc potvrzeného vyrovnání nemohla tedy nastati před 22. květnem 1923 (§ 63 (2) vyr. ř., § 176 (1) konk. ř.) a, ježto zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. nabyl účinnosti dnem 19. května 1923, bylo vyrovnání právoplatně potvrzeno teprve po jeho účinnosti. Bylo by tedy lze tvrditi, že se žalobce může dle novelisovaného Šu 57 vyr. ř. na žalované domáhati zaplacení celé dosud nezaplacené pohledávky, nebyla-li některá z vyrovnacích lhůt přesně dodržena, kdyby tomu nevadil obsah potvrzeného vyrovnání. Tím, že věřitelé přistoupili na nabídku dlužnice, došlo ke smlouvě mezi dlužnicí a zájmovým sdružením věřitelstva, jejíž platnost byla sice podmíněna potvrzením soudu vyrovnacího, která však, byvši potvrzena, působí proti všem věřitelům, byť se nesúčastnili vyrovnacího roku, tedy i proti žalobci. V čase vyrovnání nebylo zákonného ustanovení, odpovídajícího nynějšímu Šu 57 vyr. ř., — úmluva, že nedodržením vyrovnání oživnou celé pohledávky, znamenala tedy přiosťření tehdejších předpisů, k němuž smluvníci zajisté byli oprávněni, ale s druhé strany nemohlo jim býti bráněno, by toto přiosťření poněkud nezmírnili, a to se právě stalo tím, že bylo stanoveno, že, nebude-li do deseti dnů po splatnosti poslední lhůty, t. j. do dne 11. června 1924 celá kvota 30% zaplacená, oživne celé pohledávání dotyčného věřitele. Krajský soud potvrdil vyrovnání, výslovně poukávav k podmínkám protokolu o vyrovnacím roku, tedy i k ustanovení bodu II., a tím se i toto ustanovení stalo částí smlouvy mezi dlužnicí a jejími věřiteli, vížící obě strany a tudíž i žalobce. Ustanovení novelisovaného Šu 57 vyr. ř. platí tedy v tomto případě jen s oním omezením, a nelze tvrditi, že tím byly porušeny zásady a předpisy práva velícího, když smlouva byla dojednána a potvrzena (schválena) v době, kdy novelisovaný § 57 vyr. ř. ještě neplatil. Žalobcova pohledávka byla by tedy oživla a žalobce byl by se mohl domáhati jejího zaplacení na žalované, kdyby tato do 11. června 1924 nebyla zaplatila celé vyrovnací kvoty. Poněvadž tento předpoklad nebyl nastal ani při podání žaloby, ani při vynesení rozsudku prvního soudu, jest žaloba předčasná a bylo právem uznáno, že žalobní nárok tentokrát není důvodem po právu.

Čís. 4901.

Nelze se pro nicotnost nebo neplatnost domáhati zrušení části smlouvy o zápůjčku.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, Rv I 267/25.)

Žalobkyně umluvila se žalovanou zápůjčku 800.000 Kč v ten rozum, že valuta měla být vyplacena v nominale 800.000 Kč moučné půjčky. K zajištění zápůjčky bylo na nemovitosti žalobkyně vloženo zástavní právo za 800.000 Kč. K příkazu žalobkyně prodala žalovaná moučnou půjčku na burse a výtěžek 595.919 Kč 67 h vyplatila žalobkyni. Žalobě, domáhající se výroku, že pohledávka žalované, pokud převyšovala hotově vyplacených 595.919 Kč 67 h není po právu a že zástavní právo ohledně této části zápůjčky vážne neprávem a že žalovaná jest povinna trpěti jeho výmaz, procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D u v o d y:

Odvolací soud zamítnuv žalobu posoudil věc správně po právní stránce. Žalobkyně domáhá se v podstatě toho, by vymazáno bylo právo zástavní, vážnoucí na jejích nemovitostech pro část pohledávky žalované strany z důvodu, že pohledávka nevzešla žalované straně v oné částce vůči ní, a že není po právu. Mimo to domáhá se vrácení zaplacených již úroků z téže částky. Tato část žalobní prosby je závislou na části první, a bude proto uvažováno hlavně o oprávněnosti první části žalobní prosby. Zažalovaný nárok odůvodnila žalobkyně v žalobě tvrzením, že žalovaná vyplatila jí na umluvenou valutu zápůjčkovou v hotovosti 800.000 Kč jen částku asi 596.000 Kč, takže ohledně zbytku asi 204.000 Kč pohledávka vůbec nevznikla. Z toho dovozuje, že zástavní právo vážne neprávem za tuto částku a má být vymazáno, mimo to, že má nárok na vrácení úroků z téže částky vyplacených žalované straně. S tímto odůvodněním žalobní prosby žalobkyně nevystačila. V první řadě změnila sama skutkový přednes v ten rozum, že valuta smluvené zápůjčky 800.000 Kč neměla být vyplacena hotově, nýbrž v dluhopisech moučné půjčky v nominální hodnotě 800.000 Kč, a že dluhopis o zápůjčce sepsán byl v ten rozum, že částka 800.000 Kč byla půjčena hotově. Avšak ani tyto dluhopisy moučné půjčky nebyly předány žalovanou stranou žalobkyni, nýbrž byly k jejímu příkazu prodány touž stranou, z výtěžku byly zaplacen dluhy žalobkyně, a zbytek byl vyplacen třetí osobě. K odůvodnění žalobního nároku nepostačí proto uvedený skutkový přednes, podle něhož by se zdálo, že žalovaná strana proti úmluvě nevyplatila žalobkyni celé smluvené zápůjčky. Naopak je ze spisů patrné, že žalobkyně projevila podpisem prohlášení ze dne 28. prosince 1922, tudíž ještě před vydáním dluhopisu ze dne 7. března 1923, souhlas s tím, by valuta zápůjčky, povolené žalovanou stranou byla jí vyplacena v nominální hodnotě státní moučné půjčky, že se vzdala námitky nevyplacené valuty a zmocnila žalovanou stranu, by moučnou půjčku v nominální hodnotě 800.000 Kč prodala na burse podle běžného denního kursu a s výtěžkem naložila podle příkazu. Ani za dalšího jednání nedovodila žalobkyně z uvedených skutečností určitých právních důsledků. V přípravném podání dovozovala, že potřebovala zápůjčky hotových peněz, by jí hradila dluhy, což se později stalo aspoň částečně, podle písemné žádosti ze dne 30. srpna 1922 potřebovala peněz k za-

koupení velkostatku. Dále uvedla, že věřitelka (žalovaná) dala si potvrdit závazek k vrácení 800.000 Kč, vyplatila však hotově jen asi 596.000 Kč, a dovozuje z toho, že smlouvu podobného rázu je považovati za nedovolenou. K tomu podotýká, že zřeknutí se námitky nevyplacené valuty odporuje dobrým mravům. Na jiném místě vyslovuje žalobkyně názor, že zápůjčka byla poskytnuta vyplacením valuty ve veřejných dluhopisech, a dovolává se ustanovení §u 990 obč. zák., podle něhož je dlužníku plnění závazek buď stejnými veřejnými dluhopisy anebo hotově podle ceny, kterou měly dluhopisy ty v den poskytnuté zápůjčky. Podle zjištění nižších soudů smlouva byla zápůjčka podle pravé vůle stran v ten rozum, že jako valuta zápůjčky odevzdána byla 6% státní moučná půjčka v nominální hodnotě 800.000 Kč, avšak že mělo býti splaceno 800.000 Kč hotově umluveným způsobem, t. j. v umořovacích splátkách. Odvolací soud uvažoval o neplatnosti smlouvy o zápůjčce též z důvodu lichvy. V obojím tomto směru není třeba úvahy, ježto žalobní nárok není oprávněn v žádném z těchto případů. Ze skutkového přednesu žalující strany dá se souditi jen na nicotnost nebo neplatnost celé smlouvy, nikoli však její části. To platí podle §u 879 obč. zák. v případě, že by šlo o smlouvu nedovolenou nebo příčí se dobrým mravům, totéž platí však i v případě, že smlouva ta příčí se předpisu §u 990 obč. zák., podle něhož mohou zápůjčky, mající za předmět veřejné dluhopisy, sjednány býti platně jen za předpokladů tam uvedených. Žalobkyně však toho nežadá, nýbrž domáhá se jen toho, by smlouva byla zrušena pouze co do určité částky zapůjčeného peníze s dalšími důsledky, by právo zástavní, váznoucí na jejích nemovitostech pro celou pohledávku 800.000 Kč, bylo vymazáno jen co do části téže pohledávky, a by žalovaná odsouzena byla vrátiti úroky zaplacené jen z této části. Při tom je však uvážiti toto: Žalobkyně domáhala se, jak ze spisu je patrné, úvěru u žalované společnosti, a přistoupila bez dalšího na všechny podmínky jí kladené. Lze s určitostí míti za to, že by jinak nebyla dosáhla úvěru u žalované společnosti. Dopisy určené žalobkyni jsou adresovány právnímu zástupci, z čehož je patrné, že žalobkyně použila rady a pomoci odborníkovy, a že není osobou tak nezkušenou, jak tvrdí dodatečně v dovolání. Dosáhnuvši svého účele, domáhá se nyní toho, by žalované straně odňaty byly výhody, jež jí sama dobrovolně poskytla za povolený úvěr. Není třeba uvažovati, zda výhod těch nabyto bylo právem či neprávem, ježto žalobní nárok není ve svém omezeném rozsahu odůvodněn ani § 879 obč. zák. ani § 990 obč. zák. Žádný z nich neustanovuje, že by smlouva, jim se příčí, byla platnou aspoň co do části, nýbrž onen stanoví nicotnost celé smlouvy, tento pak mluví o platně sjednané smlouvě, čímž rozumí celý, nedělený předmět smlouvy. Mohly by proto soudy uvažovati jen o nicotnosti nebo neplatnosti sporné zápůjčky 800.000 Kč, ať jde o hotovost anebo dluhopisy moučné půjčky, ne však jen části její. Pokládá-li se tudíž žalobkyně za zkrácenu smlouvou o zápůjčku, nechť domáhá se zrušení její pro nicotnost nebo neplatnost se všemi dalšími důsledky, by žádná strana neměla z toho prospěchu, t. j. by zaveden byl stav, jaký byl před tím. Není však důvodu, by smlouva byla zrušena jen tak dalece, pokud je nevýhodnou pro žalobkyni, a by žalobkyně podržela výhody, vyplývající pro ni ze zrušení

jen částečného. Není totiž vyloučeno, že dostalo se žalobkyni zvláštních výhod za to, že nebyla jí vyplacena částka, kterou má vrátiti jako zá-půjčku, takže se jí dostalo aspoň částečné náhrady. Odvolací soud po-ukazuje tu na smluvený úrok, jež je pro dnešní dobu uznati jako nízký. Je proto pohlížeti na celou smlouvu jako celek, a posuzovati její nicot-nost nebo neplatnost jako celku, ne však jen vzhledem k určité části. To-mu neodpovídá však žalobní žádání, domáhající se zrušení jen části smlouvy. Neměl proto dovolací soud důvodu uvažovati o tom, zda smlouva je skutečně nicotná podle § 879 obč. zák., anebo neplatná po-dle §u 990 obč. zák., nýbrž potvrdil rozsudek žalobu zamítající již z toho důvodu, že žaloba na částečné zrušení smlouvy není odůvodněna ani skutkovým přednesem žalobkyně samotné.

Čís. 4902.

Ustanovení stanov akciové společnosti, že hlasovací právo přísluší jen těm akcionářům, kteří »nejdéle« tři dny před valnou hromadou slo-žili své akcie na určeném místě, sluší rozuměti tak, že složení se muselo státi nejpozději čtvrtý den před valnou hromadou. Stalo-li se složení až po této době, nepřísluší akcionáři hlasovací právo, při čemž jest neroz-hodno, že mu (jeho zmocněnci) byl vydán legitimační lístek a že byl za-psán do seznamu přihlášených akcionářů.

(Rozh. ze dne 8. dubna 1925, Rv I 283/25.)

Žaloba akcionáře proti akciové společnosti o nález, že žalobce byl žalovanou bezdůvodným odepřením účasti na valné hromadě dne 2. března 1924 porušen ve svých akcionářských právech, že žalovaná spo-lečnost jest povinna, zdržeti se pod exekucí dalšího porušování těchto práv, a že usnesení oné valné hromady, pokud jím byly doplněny sta-novy, jest vůči žalobci bezúčinným, byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t ě

d ů v o d ů:

Dovolací soud zabýval se v první řadě právním posouzením věci. Pro toto rozhodným jest hlavně ustanovení §§ 24 a 25 stanov, podle nichž poskytuje každá akcie žalované společnosti právo na hlas, a mohou na valné hromadě hlasovati akcionáři, kteří nejdéle tři dny před valnou hromadou uložili své akcie na určeném místě, a jen tolika hlasy se mo-hou účastniti hlasování, kolik akcií každý složil. Akcionářům, kteří do-ložili své hlasovací právo složením akcií, mají býti vydány legitimační lístky. Nesporno jest, že žalobce chtěl se účastniti hlasování na valné hromadě dne 2. března 1924 dvěma hlasy, že jeho zmocněnec složil 29. února 1924 dvě akcie, znějící na jméno žalobcovo, že mu sice byl vy-dán legitimační lístek, ale že mu přes to bylo odepřeno hlasovací právo na valné hromadě z důvodu, že jeho akcie byly složeny pozdě, t. j. v po-